

Tidsskrift for

INTEGRATIV TERAPI OG SUPERVISJON 2/ 2008

Aktiv analyse ● Bevegelsesterapi ● Kreativitetsutvikling

Innhold

Tidsskrift for Integrativ terapi og supervisjon

Leder 2

Av Silvia B. Grøndahl

Redaksjonens hilsen 4

Hva er identitet? 5

Av Anita Stokkeland, Laila Olsen, Liv Berit Olsen og Marie Farstad

Integrering og differensiering Psykoterapifeltet 9

Av Ingunn Vatnøy

Kompetansegruppe for kreative medier 14

Av Birgitte Pedersen

Intensivseminar i Tyskland 16

Av Anita M. Flåten

Verdivalg i hverdagen- om å holde sin sti ren 18

Av Arild Stensland

Bokanmeldelse - Verdivalg i hverdagen 24

Av Anita M. Flåten

Presentasjon av Kari Nedberg 25

Av Anita M. Flåten

Informasjon fra Styret og UF 26

Kurstilbud 2009 27

Takk til Tollefsrud 30

Redaksjonen

Anne Fagereng Wessel

Anita Stokkeland

Anita Madland Flåten

Lay out

Mari Solstad

Bidrag sendes til

Norsk Forening for Integrativ Terapi

Redaksjonen

Arbeidersamfunnets plass 1

0181 Oslo

anne@afwcoaching.no

Utgiver

Norsk Forening for Integrativ Terapi

(NFIT)

Styret i NFIT

Silvia Breuss Grøndahl

Ståle Johansen

Jeanette L. Musæus

Kari Nedberg

Tor Gunnar Nystad

For mer informasjon:

www.integrativ-terapi.no

ISSN 0809-6171

Det må ikke kopieres fra dette tidsskriftet i strid med åndsverksloven.

Av **Silvia B. Grøndahl**

Kjære lesere av Tidsskrift for Integrativ terapi og supervisjon!

For ett år siden skrev jeg i her om den vanskelige integreringen, det som er så særegent for vår retning: å kontinuerlig integrere erfaringer, kunnskaper og ny forskning i vår teori og i vårt arbeide som integrative terapeuter, og samtidig ikke miste våre verdier og vårt menneskesyn.

Petzold sier at man hele tiden må jobbe mot å se kompleksiteten i tilværelsen, være åpen for det som er annerledes, det som er nytt og det som er i forandring. Noen ganger kan det være imidlertid være nødvendig å redusere kompleksiteten, for eksempel i møte med klienter.

Den første norske psykoterapikonferansen i Oslo i november var et vellykket møtested for omtrent 10 forskjellige retninger innenfor de kreative psykoterapiformene. Jeg fikk anledning til å bli bedre kjent med noen av retningene som tilbys i Norge og fikk litt innsikt i noen for meg var ukjente fra før. Fellet av norske psykoterapeuter (fra NFP) er veldig variert og komplekst. Her har de som ønsker en slik videreutdanning og ikke minst klientene mye å velge mellom. Og noe av det første deltakerne på konferansen fikk vite, var at enda en skanse i den byråkratiske jungelen er fjernet: merverdiavgiften for de som er registrert i alternativ- registeret. Dette har vi kjempet for i felleskap!

Denne første konferansen fokuserte mye på det å bli kjent med hverandres metoder. Deltakerne grupperte seg i sine respektive retninger allerede første kvelden da "sosiometri" sto på programmet og vi fikk presentere oss som representanter for vår retning med noen få ord. Det var ikke så mange fagfolk til stede som ikke var medlem i NFP eller én av medlemsorganisasjonene. Kreative

terapeuter ble her kjent med andre terapeuter innenfor NFP.

En mindre vellykket paneldebatt ledet av en journalist prøvde også å jobbe fram forskjellene blant oss istedenfor å fokusere på våre utviklings- og samarbeidsmuligheter. Paneldebatten ble innledet av korte foredrag, som tegnet opp spennende perspektiver for vårt felt, spesielt foredraget til Ingunn Vatnøy, som pekte både på muligheter og fareaspekter ved en større forankring av psykoterapi i Norge (se dette bladet). Integreringen av det mentale, teoriene og tankene bak handlingene og presentasjonen av dette er noe som for meg ble tydelig som et typisk element i den integrative terapien. Vi ble kanskje oppfattet som mer teoretiske, men det praktiske vet vi er like godt fundert. Integrativ terapi ble i workshops presentert av flere dyktige praktikere og vi fikk mange gode tilbakemeldinger.

Jeg deltok i workshopene fra gestaltterapeuter og psykodramaterapeuter og det var lett å kjenne igjen våre felles idéleverandører som Perls eller Moreno, men også våre ulikheter og noen ganger nødvendige avgrensninger. Slike møtesteder skjerper ens profesjonelle identitet. Vi får bekreftet kjente deler av vår identitet, men får også tak i sider som vi ikke alltid viser så tydelig, som for eksempel vår bestrebelse etter en diskurs, etter kontingens (det finnes alltid flere muligheter), etter transversalitet (prosessen er alltid åpen, flere måter å se en sak på) etter å se saken fra et annet perspektiv (multiperspektivitet). Dette er væremåter som i høy grad ivaretar våre klienters integritet men det er også sider som kan gjøre oss mindre tydelig i det store feltet.

Det var bare Norsk forbund for psykosyntese som fikk anledning til å presentere retningens grunnleggende teori for hele plenum, med Per

Jarle Dyrud som fengende foreleser. Det slo meg hvor forskjellig vi definerer begreper som "selv", "jeg" eller "åndelig". Før vi virkelig kan gå i en fruktbar dialog med hverandre må vi gå inn i våre respektive teorier, slik at det ikke oppstår skinnu- enigheter eller skinnenigheter. Det ligger så mye potensial i de forskjellige kunststartene og metodene at et strukturert samarbeid ville styrke de enkeltes personlige suverenitet. I en samtale som jeg hadde med gestaltforeningens leder ble vi ikke bare enige om at lederne i de forskjellige retnin- gene burde etablere regelmessige møtesteder og det utenom NFP sin agenda, men også at vi alle ville dra nytte av dette.

Jeg har det inntrykket at konferansen ikke bare bidro til en større forståelse av "hvem er de andre?" men også av et tydeligere bilde av "hvem er vi integrative terapeuter?"

"Hvem er vi, hva gjør vi og for hvem?" som var konferansens tema har dreid seg mye om hveran- dres identitet og dette var en riktig og nødvendig start.

Jeg håper at ved neste konferanse blir blikket rettet mer utover, at vi da kan stå samlet som et seriøst og nødvendig alternativt tilbud som søker samarbeid med de andre yrkesgruppene i feltet. Dette kan man lettere få til hvis konferansen får et faglig tema som interesserer de andre viktige samarbeidspartnere i feltet helse, omsorg og selvutvikling.

Hilsen fra redaksjonen

Av Anita Stokkeland, Anne Fagereng Wessel og Anita Madland Flåten

Her er vi igjen med et nytt nummer av tidsskriftet. Som dere forstår har vi valgt å sende denne utgaven pr mail. Vi er jo ingen styrtrik organisasjon. Spennende å få respons på forsøket. Håper dere lesere blir fornøyd. Fordelen er at dere kan kopiere og sende ut til venner og bekjente..

I redaksjonen har to nye medlemmer kommet til. Vi fikk møtt hverandre første gang i september på inspirasjonsseminar for alle tillitsvalgte. Siden den gang har vi hatt kontakt på telefon og mail. På samlingen i september ble vi inspirert av Heini og Ingunn som hadde seminaret, men også av andre medlemmer som har ulike verv i organisasjonen. Etter samlingen med de andre, hadde vi et kort redaksjonsmøte der temaet identitet dukket opp.

Vi i redaksjonen bestemte at vi ville utfordre medlemmer til å reflektere over begrepet identitet og hvordan de jobber i forhold til identitet. På forhånd var vi spente på om noen i det hele tatt ville bidra. Vi har opplevd stor velvilje og innsats fra de som ble kontaktet. Vi er heldige som har så stor dugnadsånd i foreningen.

Tusen takk til alle dere som har bidratt. For oss i redaksjonen har dette vært et hyggelig oppdrag å snekre sammen denne utgaven. Vi ser fram til å samarbeide videre med mange skrivende lesere. Vi har tro på å bruke det mangfoldet som ligger i NFIT.

Anita Stokkeland, Anne Fagereng Wessel og Anita Madland Flåten.

Hva er identitet?

Av Anita Stokkeland, Laila Olsen, , Liv Berit Olsen og Marie Farstad

Hva er identitet?

"This is our time- to reclaim the American Dream and reaffirm that fundamental truth-that out of many, we are one; that while we breathe, we hope."

Barack Obama i seierstalen i Chicago 4.november 2008.

Begrepet identitet har hatt ulike betydninger i historien. I følge Wikipedia kom identitet inn i det engelske språket på 1500- tallet som et matematisk uttrykk for identiskhet. Identitet har også stått sentralt i filosofi, historie, psykologi og sosiologi/ sosialantropologi. I dag er dette begrepet en del av vårt dagligspråk. I dagligspråket bruker vi det i vid og bred betydning. Begrepet er grunnleggende og komplekst. Identitet er av betydning for oss. Derfor er det viktig å forsøke å presisere begrepet nærmere.

Identitet brukes i dag som et kulturelt og psykologisk uttrykk for det som en person, organisasjon eller gruppe oppfatter seg selv som, eller av andre blir oppfattet som. Begrepet betegner da hva en person føler tilhørighet til. Erik H. Erikson regnes som kilde til en forståelse av identitet som egenopplevelse. Mead fokuserer på den sosiale dimensjonen. Av ham ble identitet utviklet som verktøy til å kunne skille mellom "oss" og "de andre". Disse er representanter for henholdsvis individuell og kollektiv identitet. Vi kan også skille mellom konstruktivistisk og essensialistisk oppfattelse av identitet. En essensialistisk oppfattelse av identitet tilsier at det finnes et objektivt grunnlag for den identiteten. En konstruktivistisk tilnærming betyr at en oppfatter kollektive identiteter som at de har blitt oppfunnet. Konstruktivistisk viser at identiteter skapes for å tjene et formål. I følge et konstruktivistisk identitets-syn konstruerer, dekonstruerer og rekonstruerer vi de kulturelle mønstrene gjennom våre handlinger. I sitatet fra Barack Obama blir en kollektiv ame-

rikansk identitet vektlagt. En slik identitet er konstruktivistisk bygget opp om "The american dream". Denne ideen er i utgangspunktet rettet individuelt mot at hver enkelt kan skape mye gjennom egen innsats. Obama vil forene individuelle håp i felles innsats for USA. Slik ser vi at identitet også kan anvendes politisk.

I Integrativ terapi står identitetsbegrepet sentralt i personlighetsteorien. Personligheten har sitt grunnlag i relasjonen, sier Petzold. Personens personlighetsdimensjoner består av jeget, selvet og identiteten. Selvet forstås som et kroppslig selv. Etter hvert utvikler selvet et jeg. Jeget blir forstått som helheten av alle jeg- funksjoner. I følge Petzold er det jeget, som på grunnlag av ego- funksjonene, danner identiteten. Fra spedbarnsstadiet utvikler selvet seg mot et stadig mer modent selv. Selvet har et jeg og en identitet, som virker tilbake på selvet og menneskets kroppslige realitet. Det modne selvet dannes gjennom identitetens stabilitet, og også dens foranderlighet. Identiteten er en identitet i permanent endring, sier Petzold. Personlig identitetsarbeid i selvrefleksive og diskursive prosesser vil bidra til en emansipert identitet. En slik emansipert identitet er en identitet der individet gjennom sin egenart og vilje i stor grad kan bearbeide, justere og velge sin identitet. Emansipert identitet blir innenfor integrativ terapi sett på som målsetting for identitetsarbeid.

Anita Stokkeland

Litteratur:

Farstad, Marie: *Skam- identitet- relasjon*. Masteravhandling ved det teologiske Menighetsfakultet 2008

Petzold, Hilarion: *Integrativ supervisjon og organisasjonsutvikling. Filosofiske og sosial vitenskapelige perspektiv*. Conflux forlag 2008

Vatnøy, Ingunn: *Identitet og supervisjon i Notater om Integrativ supervisjon*. Conflux. 2006

Tidsskriftet utfordret noen av leserne på temaet identitet. Vi takker for spennende responser på spørsmålene vi stilte.

Spørsmålene var:

1. Hvilke refleksjoner gjør du deg i forhold til identiteten som integrativ terapeut?
2. Hvordan arbeider du med å bevisstgjøre identitet hos klienten?

Laila Olsen

1. Min identitet som integrativ terapeut har gradvis vokst frem siden jeg startet utdanningen i 2001. Etter gradueringen følte jeg meg som integrativ terapeut og det gjorde meg tryggere i utøvelsen av profesjonen. Både identiteten og tryggheten styrkes ved opplevelse av mestringstillit, veiledning, tilbakemeldinger fra pasienter og samvær med andre som har samme identitet. Derfor verdsetter jeg min faglige utvikling i samspill og samvær med andre integrative terapeuter høyt. Jeg søker bevisst denne tilknytning til andre i foreningen, både formelt og uformelt. Derfor er det av stor betydning at det legges til rette for videre faglig utvikling i form av enkeltstående kurs, videreutdanning og mer uformelle sammenkomster. Dette vil styrke den enkeltes og fellesskapets identitet.

2. Integrativ terapi har gode redskaper å bruke i bevisstgjøringen av identitet. Jeg bruker identitets-søylene som redskap både i diagnostisering og intervensjoner. Ved førstegangssamtale bruker jeg alltid identitets-søylene som utgangspunkt. Dette gir god informasjon om pasientens identitetsutvikling, om styrker og svakheter,

som senere danner grunnlag for valg av mål og strategier for behandlingen sammen med pasienten. Rusmiddelavhengige har ofte opplevd destruktive sosialiseringprosesser som har ført til utvikling av en personlighet med ufullstendig og/eller skadet identitet. Identitet utvikles gjennom selviakttagelse og speiling fra omverdenen i et tidsperspektiv. Derfor vektlegger jeg relasjonen til pasienten og korespondensprosessene mellom meg og pasienten over tid som det viktigste og mest grunnleggende i behandlingen.

Liv Berit Olsen

1. Det første jeg tenker har betydning for meg og min identitetsutvikling er at "jeg blir meg gjennom andre". Intersubjektivitetsprinsippet: "mennesket er rettet mot mennesker; det får sin identitet gjennom medsubjekter", står helt sentralt. Identitet er ikke statisk – den utvikles gjennom hele livet. Hvordan jeg blir sett av den andre, og hvordan jeg ser meg selv er ikke alltid like sammenfallende. Anerkjennelse av "den andre" som et eget subjekt er imidlertid en forutsetning for en god identitetsutvikling. Gjennom modning, utvikling og gode interaksjoner utvikles identiteten. Det gir både tillit til og tro på at utvikling er mulig hele livet ved å vise til Heraklit; "Alt flyter – man stiger ikke ned i den samme elven to ganger". Impulser gis ut og elven flyter videre. Alt jeg får av erfaringer vil prege meg som

menneske, og jeg vil prege mine omgivelser. For meg er det antropologiske imparativ spesielt viktig: Vi oppfordres til å se hverandre med klartseende øyne og kjærlige hjerter. Det er grunnleggende viktig i arbeidet med elevene, og det er grunnleggende viktig i voksenmiljøet rundt elevene. Med dette som grunnmur i arbeidet gir vi hverandre en romslighet som vil kunne framelske det mangfold som skaper det hele mennesket.

2. Jeg arbeider som spesialpedagog for multifunksjonshemmede barn. Utfordringene jeg står overfor i arbeid med elevene, deres foreldre, samarbeidspartnere på avdelingen og på skolen for øvrig, samt eksterne samarbeidspartnere krever et flerperspektivistisk blikk. Det er her jeg utfører mitt arbeid, og det er i forhold til dette arbeidet jeg opplever nytten av integrativ terapi og integrative metoder i det daglige. Teori – praksis modellen og den heraklitiske spiral er sentral for meg i forhold til å systematisere, definere og gjennomføre arbeidsoppgavene. Det er nær sammenheng mellom hvordan jeg arbeider og tenker spesialpedagogisk tilrettelegging og integrative metoder. Det gir mening å bygge disse sammen til min plattform i mitt arbeid. Arbeidsoppgavene strekker seg fra å være individrettet, til å arbeide med systemet. Gjennom de siste to årene har jeg hatt ansvar for personalutviklingsarbeid på avdelingen. Målet har vært og er utvikling av den enkelte sine ressurser gjennom å benytte integrative metoder. Gjennom forståelsen av at bevissthet skapes gjennom sansningen har hver samling begynt med bevegelse. Gjennom sansningen ”sluses” kroppen ut i verden og verden inn i kroppen i en sosial sammenheng. Kroppen er både seende og synlig, berørende og berørt. Jeg er min kropp. Fenomenet her og nå betraktes og man prøver å få en forståelse av strukturene bak.

Etter bevegelsesrunden har vi fortsatt med kreativt arbeid, refleksjon/dele som har ført til ny erkjennelse (gjennom å sanse – fatte – forstå og forklare). Vi har sett hverandres muligheter og sårbarheter og er blitt styrket som gruppe.

Temaene vi har arbeidet med for å bygge opp identiteten og bevisstgjøre egne ressurser har vært: Identitet – sentrering – eksentrering – personlig suverenitet – overføring – motoverføring – meta-hermeneutisk triplexrefleksjon – bevissthetsarbeid – flerperspektivitet – fundert kollegialitet. Teknikker har vært rollebytte, den tomme stol, identitetssøylearbeid, panorama, dyade, triade eks.

Gjennom dette arbeidet ser det ut til at medarbeiderne henter fram ressurser både som individ og gruppe. Solidaritetsopplevelsen styrkes, og den enkelte finner mening i å bli bevisst sine ressurser og bruke disse. Identiteten utvikles og synliggjøres i et fellesskap.

Marie Farstad

1. Arbeidet med menneskets identitet er ut fra Integrativ metateori en naturlig følge av antropologien. De to antropologiske grunnformlene i Integrativ teori, *”Mennesket er et kropps- sjels- og åndsvesen i en sosial og økologisk sammenheng”*, og *”Mennesket er livssubjekt i livsverdenen”*, peker mot omfattende muligheter i det terapeutiske arbeid med identitet (Petzold, *Integrative Bewegungs- und Leibtherapie*, 190).

Stilles dagens mennesker overfor større identitetsutfordringer og –belastninger enn mennesker i tidligere generasjoner? Jeg tror det. Den postmoderne tid krever større grad av valg, fordi mulighetene og mangfoldet individet må ta stilling til for å finne sin livsvei er større enn tidligere. Vi kan si det slik at den personlige identitet i litt for stor grad har blitt løsrevet fra den sosiale og økologiske sammenheng; den personlige identitet er til en viss grad sårbart avskåret fra større og mindre gruppers kollektive identitet. Ut fra dette perspektivet mener jeg identitetsarbeid med base i den integrative antropologi bidrar med gode muligheter til terapeutisk og refleksivt arbeid med identitet. Forståelsen av mennesket som et kropps-, sjels- og åndsvesen i en sosial og økologisk sammenheng åpner muligheter for å arbeide med identitet på en omfattende og integrert måte, slik det kan gjøres gjennom arbeidet med identitetens fem søyler: Leib (kropp og helse), sosialt nettverk, arbeid og prestasjon, normer og verdier og materiell sikkerhet. Et slikt arbeid kan i mine øyne danne en god forbindelse mellom personlig og kollektiv identitet.

Jeg forstår menneskets identitet som vesentlig for erfaringen av å være menneske – en sunn identitet gir en trygg basis i livet. Vår identitet har både en fast og en løs struktur. Den faste strukturen i vår identitet gjør at vi mer eller mindre opplever oss selv, og oppleves av andre, som hele og sammenhengende personer. Den løse strukturen gjør at vi er åpne for forandring og vekst i takt med utfordringer og ytre forandringer i livene våre. Vår identitet bygges både på fremmedattribusjon og selvattribusjon, vår identitet formes derfor aldri av oss alene – men av oss i møte med andre. Identitet oppstår gjennom forhandlingen om grenser. Gjennom forhandling om grenser finner jeg ut hvem jeg selv er og hvem den andre er.

2. En god nøkkel til å bevisstgjøre klienten om hans / hennes identitet er et arbeid med de fem identitetssøylene. Foreløpig har jeg arbeidet mest med identitet sett i relasjon til destruktiv skam. Litt i klinisk arbeid, og særlig gjennom min masteravhandling om skam, identitet og relasjonskompetanse. Der har jeg et kapittel hvor jeg ser på hvordan arbeid med identitetssøylene kan være svært fruktbart nettopp i møte med destruktiv skam. Destruktiv skam er omfattende, og er slik sett et hinder for en god og bærekraftig identitet, og skaper det som kan kalles en "skambasert identitet". For å arbeide mot en sunn og livskraftig identitet kan man da anvende identitetens fem søyler som verktøy – både for å se hvor skammen har fått fotfeste og hindrer sunn identitet, og også hvor skammen har en motvekt i ressurser og erfaringer som ikke er skambaserte. Det kan altså være en nøkkel til bearbeidelse av skam som "avkler" skammens ødeleggelse på en god måte, og i "sin gode tid" også åpner opp for en ny og livgivende identitetsbygging. Alle de fem identitetssøylene kan være berørt av destruktiv skam og slik sett hindre en sunn identitet, og alle fem søylene kan bli sunne og sterke gjennom en bearbeidelse av skammens røtter og konsekvenser.

Min egen identitet som integrativ terapeut vokser stadig, både gjennom terapeutisk erfaring, gjennom teorien som jeg liker og kan stå for, og formidlingen av denne - og gjennom de mennesker jeg relaterer til og identifiserer meg med som også er utdannet i integrativ terapi. Integrasjonen av teori og praksis styrker min identitet, og den gjennomsyrrer både ny kunnskap og erfaring, og tar opp i seg gammel kunnskap og erfaring. Det er fint å ha en voksende identitet som integrativ terapeut.

Integrering og differensiering Psykoterafeltet

Av Ingunn Vatnøy

Ingunn Vatnøy holdt et foredrag på norsk psykoteraikonferanse, som folk ble engasjert av. Tidsskriftet unner enda flere å få dette foredraget med seg. Vi takker forfatteren for tillatelsen til å trykke det.

Integrering og differensiering i psykoterafeltet makt, identitet, laug og proteksjonisme. Innledning på psykoteraikonferansen i Oslo, november 2008

Av Ingunn Vatnøy

Felix Guattari kom fram til konseptet Transversalitet under sitt terapeutiske arbeid og i sin aktivitet i den antipsykiatriske bevegelse. (Transversal betyr tverrlinje som går over et system av linjer og som så mange andre begreper vi omgir oss med, kommer fra naturvitenskapen opprinnelig) I Guattaris sammenheng skulle transversalitet være en kvalitet i gruppen som innebærer "maksimal kommunikasjon mellom ulike nivåer og fremfor alt i ulike retninger. Transversalitet skulle åpne for menneskers potensialer og stengte sider. Det skulle åpne for subjektivitet og selvstendighet, men også for forbindelser mellom det som i utgangspunktet er motsetninger. Transversalitet forutsetter at man ikke lenger trodde på de store ideologiske systemene, meta-fortellingene. Poststrukturalisten Guattari døde i 1992. Men mange og blant andre den 16 år yngre Wolfgang Welsch trekker dette videre og sier at transversalitet åpner for friheten til en "pluriform tenkning" og gir albuerom for en plural, transversal fornuft (1996). Dette må ikke bare gjelde fornuftsområdet, men for alle områder for det å tenke, føle og handle og for den intervernerende praksis. Jeg er enig med Welsch når han i skriver: "Transversalitet kan bli det elementære modus for livsformer. Man erfarer og tenker da i overganger. Og man vet at man ikke mister seg i dem, men vinner, og at man da har lettere for å

innstille seg overfor ting og mennesker, at man dermed også kan bli rikere i seg selv og fredeligere i mangfoldet."

"Å bli rikere i seg selv og fredeligere i mangfoldet"
Dette er visjonen jeg tar utgangspunkt i for det jeg vil si videre. En visjon om at grupperinger i psykoterafeltet skal bli rikere i seg selv og fredeligere i mangfoldet.

Kort og punktvis kommer jeg til å komme inn på:

1. Makt i psykiatrefeltet, som NFP er en del av, og makt innad i NFP,
2. Tilgrensende, avgrensede og utestengende fellesskap, hvorfor jeg mener NFP må tenke på seg selv mest som et tilgrensende forbund
3. Eksempel på et vellykket tilgrensende fellesskap,
4. Legitimitet innenfra ved å vende blikket utover
5. Transparent stil og transversal grunnholdning som grunnlag for at NFP skal bli en suksesshistorie

1. MAKT I PSYKOTERAPIFELTET

De fleste som deltar på konferansen er en del av psykoterafeltet. Arrangøren NFP representerer bare en liten del av dette feltet i Norge. Jeg kjenner ikke hele historien om hvorfor grensene til NFP er som de er. Men jeg har en ide om at i alle fall en faktor handler om å føle seg på utsiden i forhold til det etablerte. Behovet for en samorganisering ble vel også sterkere ved innføring av moms på diverse tjenester. Så i denne organisasjonen er vi opptatt av penger, og

av makt. Vi er opptatt av hvem som kan utføre helsetjenester og hvem kan det ikke. Hvem har status, hva og hvem er det som utløser rettigheter og dermed bevilgninger både til pasient og til behandler. Jeg mener at NFP ikke hadde eksistert om det ikke er en uenighet i psykoterapifeltet om status, roller og funksjoner. Antagelig vil hele psykoterapi feltet være enige i at helse for den enkelte og i samfunnet er det gode overordna mål. Likevel, konkurreres og rivaliseres det på mange plan innen feltet. Det er nødvendigvis ikke dysfunksjonelt i seg selv. Gjør vi dette åpent kan det ha potensial i seg til å være et redskap for helse. Vi får mulighet til å reflektere over vilkårene til kunnskapsdannelse, som igjen gir oss anledning til å sette fokus på egne refleksjoner og handlinger i praksis. Innen psykoterapifeltet har Foucault, i likhet med Guatarri, vært en pådriver for å åpne våre sinn for at politikk og maktutøvelse i de moderne samfunn var knyttet til kunnskapsdannelse.

Jeg er integrativ terapeut. For meg er det viktig at integrativ terapi ikke framstår som et alternativ, men som et supplement eller et tilskudd til det etablerte utdannings og helsetilbudet. Mange integrative terapeuter arbeider også i det offentlige helsevesenet og det gjør sikker flesteparten av alle som er her i dag.

Ja, jeg er utrolig takknemmelig for et offentlig helse vesen og en offentlig politisk styring som er opptatt av kvalitet på, og rimelig fordeling av helsetjenester. Likevel ser jeg for meg at NFP kan være et maktmiddel *i det gode målet helse* sin tjeneste. HVIS vi ikke **avgrens**er ellet **utestenger** oss fra det etablerte, men **grenser oss til** det etablerte. Da kan NFP i den formen det har i dag ha en tidsavgrenset funksjon for å heve kvaliteten

i psykoterapifeltet. På sikt ser jeg for meg et mye bredere anlagt NFP, som fokuserer på for eksempel utvikling av psykoterapeutisk handlingsteori.

Jeg skal gi et eksempel på et meget vellykket tilgrensende koalisjon til det etablerte.

Vinner av Nobels Fredspris 1997, professor Jody Williams har siden hun mottok Fredsprisen, arbeidet aktivt for å styrke forpliktende internasjonalt samarbeid for fred, rettferdighet og sikkerhet. Williams var koordinator for den Internasjonale NGO- koalisjonen som arbeidet for et forbud mot landminer. Arbeidet tok fart da de FN-ledede forhandlingene ikke førte til reelle tiltak mot mineproblemet, og Canada inviterte til en prosess utenfor FN. Norge var en sentral aktør i den prosessen. Nå har mer enn 150 stater sluttet seg til forbudet mot anti-personellminer, og det er etablert som en de facto norm for alle stater, også de som ikke har sluttet seg til avtalen. I fjord kunne vi feire tiårsjubileum for forbud mot landminer. Jody Williams holdt 29. november 2006 i FAFO en innledning med tittel "*International norms and armed threats to Human Security ; why countries like Norway matter*". Hun snakket om hva slags rolle små land som Norge og sivilsamfunnet kan ha i å etablere nye internasjonale normer som styrker siviles sikkerhet, på tross av motstand fra stormaktene. Aktuelt tema da var klaseammunisjon og atomvåpen. Hun var opptatt av en "ground up approach" i arbeidet for Human security. Hun la vekt på at dette var en prosess som måtte skje utenfor FN på dette tidspunkt. Arbeidet bak mineforbudet er et eksempel på at det, kan være en løsning å lage tilgrensende konsensfelleskap, når hovedstrømningen i feltet som i dette tilfellet var FN, ikke leder til endring i praksis. Nå vet også vi hvordan det har gått med arbeidet med et forbud mot klasebomber. 3. desember

kommer det representanter fra over 100 land til Oslo for å skrive under en avtale som forbyr bruk av klasebomber.

Dette var en historie om en tilgrensende koalisjon i fredsfeltet.

LEGIMITET INNENFRA VED Å VENDE BLIKKET UTOVER

I Forhold til psykoterapifeltet ser jeg for meg at NFP blir en tilgrensende koalisjon til mainstream.

Poenget mitt er: Å ikke først og fremst arbeide i opposisjon til, men som pådriver av resten av feltet. Da må vi i første rekke være opptatt av å se de som er utenfor som noe positivt, en kraft som vi vil trekke med oss. Hvis NFP blir tiltrekkende for mennesker som liker og aksepterer kompleksitet, og som er opptatt av også kompleksitet og mangfold i behandlingstilbudet. Da har vi antakelig fortjent å bli en maktfaktor

Jeg ønsker velkommen et NFP som i hovedsak er tilgrensende, men også avgrensede. Jeg mener at forbundet må avgrense seg fra helsetilbud som ikke har sine røtter i erfaringsbasert vitenskap, og som ikke anerkjenner samfunnets behov for styring av helsetilbudet. Det betyr ikke at vi må være enige i styringsformer, eller hvilken type forskningsdesigner som dominerer. Når det gjelder å finne fram til gode forskningsdesigner, tror jeg forøvrig at vi har mye mer å hente i feltet utenfor denne forsamlingen enn innefra, enn så lenge.

NFP ER SEG SELVSAGT BEVISST MAKT. DET KOMMER TIL UTTRYKK I FORMÅLSPARAGRAFEN.

Det står i formålsparagrafen til NFP:

2.5 *NFP skal arbeide for en demokratisk beslutningsstruktur og -kultur med likeverd og respekt som basis - i likhet med den psykoterapeutiske praksis. NFP skal tilstrebe konsensus.*

For det første: Jeg velger å tenke at intensjonene i siste setning: NFP skal *tilstrebe konsensus*, betyr at konsensus også betyr at man kan ha konsensus om dissens. For det andre: Første setning: *NFP skal arbeide for en demokratisk beslutningsstruktur og kultur med likeverd og respekt som basis*, og så står det videre: – *i likhet med den psykoterapeutiske praksis*. Ja så tviler jeg heller ikke der på intensjonene. Men den effekten den setningen har på meg er likevel at jeg får behov for å påpeke at vi er en del av et felt som historisk sett har utøvd mye makt. Det har vært en objektivisering av pasienter, det er et sterkt islag av paternalisme, av tvang og av stigmatisering. Jeg så en dansk dramaserie fra NRK som heter Sommer sist mandag og da var det to leger som hjalp en psykiatrisk pasient å rømme fra en institusjon. Fortellingene er altså ennå at det skjer overgrep? I dokumentar programmet Brennpunkt på NRK forrige uke var tvangsbehandling tema. Norge ligger veldig høyt i bruk av tvang i psykiatrien. Vi kan selvsagt sitte her og si at vi ikke er en del av dette. Vi kan skylde på disse etablerte som har hjemmel til å diagnostiske og intervensjoner, med alt ansvar det innebærer. og da er det vel i første rekke psykiatere, psykologer og psykiske helsearbeidere vi tenker på.

Men vi må også granske oss selv.

Jeg var inne og gjorde en rask kikk på hjemmesidene til institutter og foreninger som er representert i NFP. Mye som er presentert der

handler om teknikker. Det er noe veldig forførende med mange av disse teknikkene. Hvis teknikkene blir stående uten sammenheng med en overordnet filosofi, med godt dokumenterte kunnskaper om sykdom, helse, samfunn, kan de være middel til utøving av dysfunksjonell makt i terapirommet. Teknikkene som presenteres stiller store krav til grunnkunnskaper og etisk praksis hos utøveren. Det stiller store krav til evnen til å gjøre transparent det vi holder på med overfor den enkelte klient.

Hvis NFP er et konsens fellesskap, som skal forvalte makt i positiv betydning, må vi finne fram til måter å gjøre oss transparente for hverandre, og finne fram til noen rammer for kunnskapsutvikling og utveksling. Det betyr ikke at vi skal bli mer like hverandre. Som jeg har sagt før; vi trenger et differensiert tilbud og et forbund som kan representere et mangfold.

TRANSPARENT STIL OG TRANSVERSAL GRUNNHOLDNING

For å kunne snakke sammen med det siktemål å utvikle kunnskap sammen, må vi ha rammer for samtalen. Vi kan ha felles metodiske strukturstillas, som kan fylles med ulikt innhold, og vi kan finne fram til diskursmodell tilpasset utvikling av handlingsteori. Selv om vi havner ut med ulike teorier. I den integrative tilnærmingen til psykoterapi er det utviklet et metodeintegrerende strukturstillas (Vitenskapstreeet) og en diskursmodell for handlingsteorier som vi kaller korespondensmodellen. For å øke vår transparens har vi highlighta 11 overordnede aksiomer, konsepter og prinsipper som ligger til grunn i en slik teori/praksis modell. Vi trenger alt dette for å kartlegge konsistens i kunnskapsutviklingen og for å sikre forsvarlig profesjonell praksis. Kunnskapstilfanget er uende-

lig og for å hente ut relevant kunnskap er en synlig etterprøvbart struktur nødvendig

Gjennom opplevelse av mening får vi en større mulighet til å reflektere sammen over vår situasjon. Metarefleksjoner gjør at prosesser og diskurser blir transparente.

På den måten får makten også en annen valør. Deling av kunnskap kan være med på å fordele makt. Flere har da det samme kunnskapsgrunnlaget og det er åpne diskurser som kan lede til videre utvikling.

OPPSUMMERING:

- VI MÅ HA ÅPEN DISKUSJON OM ROLLE, FUNKSJON OG STATUS.
- VÆRE OPPMERKSOM PÅ SKJULTE BAKENFORLIGGENDE MAKTFAKTORER. DET ER VANSKELIGERE Å AVSLØRE OM EN STYRER GJENNOM HELLER ENN STYRER OVER.
- ER MAINSTREAM FORTSATT BEST? JA, MEN DET GÅR FOR TREGT. DET MANGLER IKKE PÅ GOD VILJE, DET MANGLER SELVSAGT LITT PÅ BEVILGNINGER, MEN DET HANDLER KANSKJE MEST OM MANGEL PÅ Å ANNERKJENNE PSYKOTERAPI SOM VIRKSOM OG MED EVNE TIL Å FORVALTE DET MANGFOLDET SOM FAKTISK FINNES AV EKSPERTISE.
- DERFOR TRENGER VI AKKURAT NÅ NFP SOM ET TILGRESENDE FELLESKAP, TIL DET MAINSTREAME.
- VI TRENGER NFP OG SOM ET AVGRENSENDE FELLESKAP. AVGRENSENDE I FORHOLD TIL GRUPPER HVIS HOVEDMÅL ER Å BLI FEITE PÅ ANDRES NØD, OG SOM IKKE STILLER KRAV TIL KVALITET.

- FOR AT VI IKKE SKAL UTVIKLE NFP TIL EN PROTEKSJONISTISK SÆRINTERESSEORGANISASJON MÅ VI SAMMEN PLEIE EN TRANSPERANT STIL OG EN TRANSVERSAL GRUNNHOLDNING

SÅ HAR JEG EN VISJON, KANSKJE IKKE FREDSPRISEN SOM JODY WILLIAMS MOTTOK PÅ VEGNE AV SIN KOALISJON, MEN KANSKJE AT MELINDA MEYER EN GANG I FRAMTIDEN KAN MOTTA PSYKISK HELSEPRISEN PÅ VEGEN AV NFP.

KONKRET UTFORDRING: HVA MED ET FELLES VITENSKAPLIG TIDSKRIFT, MED STRENGE KRAV TIL PUBLISERING

Kompetansegruppe for kreative terapier

Av **Birgitte P. Grannes**

I etterkant av 3 fantastisk berikende dager i psykoterapeutisk felleskap (med takk til alle jeg traff der), fikk jeg lyst å fortelle om en **tverrfaglig nettverksgruppe** vi har her i Rogaland:

I regi av SUS - Stavanger universitets sykehus - ble flere forskjellige kompetansegrupper etablert i 2004. Vi som jobber med kreativ tilnærming fikk dermed anledning til å samles:

siden da med 1 fast samling pr. mdr i 1 1/2 time på omgang på hver sin arbeidsplass.

Deltakere er musikkterapeuter, billedterapeut og for tiden en student, kunst-og uttryks-terapeuter, en som bruker drama m.m., en psyko.motorisk fysioterapeut og jeg som Integrativ Terapeut. Når nye blir ansatt (med kreativ tilnærming) ønskes de velkommen inn i gruppen.

Vi jobber i diverse avdelinger i SUS og på Dps'er (Stavanger, Sola, Jæren, Dalane) og har både døgn- og dag-pasienter og jobber både individuelt og med grupper, samt i forskjellig grad med pårørendearbeide.

Deltakerne får fri med lønn til samlinger og seminarer. Vi har 10.000 kr pr. år, som vår gruppe har valgt å bruke på avholdelse av **kompetansehevende** seminarer for oss selv og evt andre interesserte: **Melinda Meyer** kom hit 2 dager - tema **kunst-og uttryksterapi** - øvelsesdel for oss og viste med video hvordan hun over tid har brukt K.u.t. i forhold til Bosniske flyktninge som skal tilbake til hjemlandet. Identitetsstyrkende og traumbearbeidende arbeid.

"in exile from the body" creating a play room in the waiting room kap.13 v Melinda Meyer

1 dag var viet til **rytmer**, der vi trommet oss varme sammen med en trommespesialist.

Ruth Eckhoff og Silvia B. Grøndal gav oss

en Integrativ dag med øvelser der bruk av både panorama og musikk samt teori om **Integrativ Terapi** bidrog til et løft og flere redskaper i den daglige jobb.

Vi deltok nesten alle i kongressen **kunst, kultur og psykiske helse** - og ser for oss at vi kan bidra som foredragsholdere/workshop som gruppe og individuelt ved neste kongress.

Struktur og innhold i de månedlige samlingene er slik at vi sammen velger hovedtema for 1/2 år om gangen med en **fagdel** og en **øvelsesorientert del** hver gang innen dette tema. Der er rom for gjensidig uformell veiledning/ støtte.

Vi tar opp aktuelle kurs, litteratur, film og deler artikler - refererer fra det som kan berike gruppens medlemmer.

Eva Flodberg kunst-og uttryks-terapeut har skrevet hovedoppgave om død og sorgarbeid, som hun gjennomgikk for oss.

Kristine Rørtveit er nesten ferdig med doktoravhandling om mor-barn, der mor har spiseforstyrrelse- fremla denne på miniseminar på kongressen "kunst, kultur og psykisk helse"

Vi har på skift ansvar for opplegg i samlingene: innhold i fagdel og øvelsesorientert del og evt. servering samt referat.

I den øvelsesorienterte del er vi alle aktive utøvere og blir derved kjent med de forskjellige faggrupper **teknikker, medievalg og metoder**, blir tryggere på gjennomføring og kan få konstruktive tilbakemeldinger.

Leder av gruppen tar i praksis litt mer ansvar bl.a. for at vi følger dagsorden for hver samling, at der er en god fremdriftsplan og lager utkast til årsmelding, samt er forbinnselen til ledelsen.

Gruppen vil stille spørsmål oppover om hvad der skjer med ubesatte stillinger, nedlagte stillinger, hvordan prioriteres der / hvilke faggrupper søkes

der etter; er forholdene lagt tilrette f.eks. hvis man ønsker musikkterapeut må rommet være lydisolert m.m.

Hvilken veiledning trenges (nu har musikkterapeutene fått egen veiledning).

Vi ønsker å være frempå når nye muligheter kan oppstå f.eks. når Stavanger DPS engang flytter til nye lokaler og dermed evt. utvider sitt virke - hvilke faggrupper kan bli med? I.T.?

Siden jeg fra januar 2007 "bare" jobber freelance (ikke lenger fastansatt i SUS-systemet) har jeg fått delta som assosiert medlem - men føler at jeg har en fullgyldig plass og rolle i gruppen.

(jeg jobber nu dels i krisepsykiatrien i ambulant-akutt team og i H.E.F's kriseberedningsgruppe, dels som underviser i psykiatri på ergoterapihøgskolen og kontaktlærer/veileder for studenter i praksis - og har så smått startet med klienter i min IT-praksis) + turistguide på engelsk og tysk - en kjekk sommerhobby, da her er sååå flott.

Tema: Vi har jobbet oss gjennom Gundersons 5 nivå (miljøterapi)- en modell for funksjons og symptom-vurdering som alle innlagte og utskrevne pasienter blir vurdert etter .

Vårt mål med dette var å bevisstgjøre oss selv om hvor vi kan bidra med vår spesielle kompetanse og tilnærming i pasients helbredelses-prosess.

Det er vår felles erfaring at vi kommer sterkest inn; når pasienten er på engasjemang og gyldigjøringsnivå - men at vi med tilrettelegging vil kunne bidra på alle nivå. (viser til materiale fra www.psykiatrisk.opplysningsfond.no)

I vårt daglige virke har vi pasienter med affektive lidelser, PTSD, psykoselidelser, rus, tvang og angst, spiseforstyrrelser, andre personlighetsforstyrrelser samt lettere neuroser.

Tema framover kan være **affektbevissthet** (4 av

oss var på et spennende dagseminar med Jon T. Monsen som jobber med denne modell - mange av oss bruker elementer i vår terapi),

Traumebearbeiding de fleste av oss jobber med pasienter som har store relasjonstraumer; men får også flere og flere inn som sliter med PTSD etter krigstraumer, katastrofer og annet.

Identitetsoppbygging kan bli tema med ny inspirasjon fra Gudrun Nordmo's workshop med de 5 identitetssøyler og fra Marie Farstads workshop om skam-identitet- relasjonskompetanse (+hennes masteroppgave som jeg gleder meg til å fordype meg i).

Kreativ kompetansegruppe som en tverrfaglig nettverksgruppe anbefales sterkt.

Vi har felles arbeidsfelt og en grunnforståelse av at vi via kropp og kreativitet kan nå frem i behandlingen. Gir behandlingsoptimisme i jobben med mennesker med tunge lidelser.

Vi har hver vår velfunderte teoretiske plattform og forskjellige teknikker/medier.

Det er til gjensidig berikelse, gir tyngde innad i systemet og kompetanseheving for den enkelte å støtte hverandre i en gruppe som denne, kan forhåpentlig vise vei for andre og kanskje åpne dører for nye jobbrelasjoner / nisjer :

for meg kunne det være en mulighet å bli medterapeut i en gruppe hos en av de andre - eller noen av de med en annen terapeutisk bakgrunn kunne kanskje tenke seg å bli med i gruppetilbud / evt. gi individuell terapi i min hjemmepraksis med anledning til gjensidig veiledning - her i vårt kjempehus ved Hafrsfjorden.

Med kreativ hilsen og forhåpentlig inspirasjon fra Birgitte P. Grannes (16.11.08)

Den 30. juli reiste 8 personer fra gruppe 10 til FPI, Beversee i Tyskland for å delta på intensivseminar med læreterapeut Jürgen Lemke og co-terapeut Silvia B. Grøndal.

Intensivseminar i Tyskland 30. juli – 10. august 2008 for gruppe 10.

Vi landet med fly i Dusseldorf og kom ned til strålende sommervær. Temperaturen var de første dagene fra 28 – 32 grader. Flere av oss var nylig returnert fra sommerferie og hadde mer eller mindre med feriefølelsen under hele seminaret til tross for hardt arbeid. I tillegg til oss fra Norge, var det en annen gruppe på 16 personer fra ulike steder i Tyskland, Nederland og Østerrike som også var på seminar. den gruppen ble ledet av Ilse Orth og hennes sønn.

Underveis i jobbingen, kunne vi høre barn og voksne plaske i vannet utenfor. Utenfor seminarvinduet foregikk mange aktiviteter i og rundt vannet. I fritiden fikk vi prøvd svømmeferdighetene våre, ved å svømme fra den ene til den andre siden av innsjøen. Flere av oss svømte over vannet etter at vi var avsluttet for kvelden. På turene tilbake var det blitt mørkt og stjerneklart. En minnerik opplevelse.

Fritiden ble brukt til jogging, turgåing og samtaler med folk i egen gruppe og også med de i den

andre gruppen som var i Beversee. Så språkkunnskapene ble utfordret! Vi fikk også sett en nydelig film sammen. Hukeswagen ble besøkt flere ganger underveis i løpet av oppholdet.

Da vi hadde fri en hel dag, dro vi samlet med tog til Köln på dagstur. Alle fikk sett Kölnerdomen og spist lunsj sammen. Deretter delte vi oss og møttes til felles middag. Byturen var et herlig avbrett i jobbingen.

En kveld fikk vi sett på arbeidet til den andre gruppen som hadde to flotte forestillinger for oss. Vi hadde også felles festmiddag med dem, der vi fra Norge fikk bidra med sang og spill på ulike gjenstander som vi fant i lokalet. Silvia oversatte folkevisene til tysk. Kvelden ble avsluttet med dans.

Silvia startet dagene med bevegelse der vi gikk i rommet eller utendørs ledsaget av ulike instruksjoner. De første dagene var tema i hovedsak å komme i kontakt med seg selv, med de andre i

rommet og bli kjent med lokalet. Midtveis i seminaret brukte hun øvelser fra Qi Gong der tema var grounding. Tema ellers knyttet til denne delen, var forandring/identitet, avspenning og til slutt min livsvei og framtiden.

Gruppen opplevde øvelsene som gode og likte spesielt godt det å gjøre øvelser ute i naturen.

Flere ble minnet om de to første årene Da vi hadde Anette H-Kost som læreterapeut.

Silvia hentet stoffet til morgenøvelsene fra boken til Hausmann, Bettina & Neddermeyer, Renate, "Bewegt sein", Integrative Bewegungs- und Leibtherapie in der Praxis, Junfermann 1996.

I starten av seminaret gav Jürgen oss i oppgave å reflektere over hva vi ville gjøre i forhold til oss selv under oppholdet i Tyskland. Videre skulle vi reflektere over vårt sosiale nettverk og hva vi ville som terapeuter. Deretter skulle vi nedskrive dette i et brev til oss selv og dele høyt det en ønsket å formidle.

Drømmer som vi hadde under oppholdet ble vi oppfordret til å dele. Flere benyttet seg av å legge fram nattens drøm.

Helt fra starten vekslet vi på å være i rollen som klient og terapeut. En del tid ble også brukt til å jobbe med de ulike terapeutiske fasene.

Vi hadde en økt der vi viste bilder av familie, venner og situasjoner som betydde mye for den enkelte.

Vi brukte leire til å formidle en følelse som i den senere tiden hadde gjort sterkt inntrykk på den enkelte. Her var det mye flott arbeid og flere hadde tema som gikk veldig i dybden. Arbeidet fortsatte med et dykk inn i tema der ulike innfallsvinkler ble brukt. Som eksempel på tema kan nevnes,

søskenrelasjon, død i nær familie, morsrelasjon, ulike aspekt ved identiteten, sosialt fellesskap og avvising.

I løpet av oppholdet var vi også innom seksualitet i puberteten. Vi fikk også laget panorama over oppholdet.

Jürgen og Silvia gav oss opplevelser som var lærerike både personlig og yrkesfaglig. Vi fikk jobbet både med kjente tema og nye tema i egenutviklingsprosessen. Kjente tema ble fordypet. Metodeintegrasjonen fikk stort fokus. Jeg tror at vi alle fikk opplevelsen av å ta viktige steg mot identiteten som integrative terapeuter. En stor takk til Silvia og Jürgen fra gruppe 10.

Anita Madland Flåten

Verdivalg i hverdagen- om å holde sin sti ren

Av Arild Stensland

Arild Stensland (Utdrag fra artikkel med samme navn i boken "VERDIVALG I HVERDAGEN – OM Å HOLDE SIN STI REN", Humanist Forlag, 2008)

EN SUPER VISJON: BALANSERT VERDISKAPNING VED INTEGRATIV SUPERVISJON

Verdivalg foretas av mennesker hver dag på vegne av seg selv og/eller det system de representerer. Hva innebærer det å være et menneske? Hva er et system? Det inviteres til refleksjon over spørsmålene i forbindelse med det som her kan sees som et bidrag til en utvidet forståelse av begrepet verdiskapning. Hele mennesket søkes forstått i sine omgivelser, i sine systemer. Samtidig introduseres uttrykket "balansert verdiskapning".

Hvordan kan et menneske bidra til balansert verdiskapning for medmennesker og system? Kanskje med å ta utgangspunkt i å bli kjent med seg selv. Det å øve seg i grensesetting og prioritering er sentralt på veien mot å finne seg selv, ved å bli kjent med egne behov, verdier og valg. Man kan øve seg i å overveie ytre påvirkninger og komme frem til eget ståsted i en bevisstgjørende og livslang endrings- og modningsprosess.

En som søker økt bevissthet om veivalg og som ønsker selvrealisering gjennom vekst og utvikling som helt menneske og yrkesutøver kan kalles en veisøker. Det hører med til vår natur å være sårbare og søkende. Vi trenger å bli møtt med respekt som hele og følsomme medmennesker om vi skal utvikle hele oss selv og ikke bare evnene til logisk tenkning og tilpasning til forventninger som for eksempel følger med roller i arbeidslivet. I en hektisk forretningshverdag er det ofte liten

plass for den type medmenneskelig møte som personlig vekst betinger. Det som ofte prioriteres er utviklingstiltak rettet mot økt rollebeherskelse.

En integrasjonsprosess mellom kropp, følelser og fornuft kan bygge opp under en positiv suverenitetsfølelse og empatisk forståelse som kan gi grunnlag for en solid identitetsplattform for mennesket – for seg selv og som bidragsyter i en organisasjonskultur. Selv om mye av grunnlaget for videre utvikling som menneske legges i barndom og oppvekst, innebærer ikke det å bli voksen en statisk tilstand av å ha kommet i mål med sin personlige utvikling.

Det er enkeltmennesket selv som har ansvar for sine valg og sin livslange utviklings- og integrasjonsprosess, ikke arbeidsgiver. Arbeidsgiver kan i beste fall forstå betydningen av å tilrettelegge for personlig vekst for arbeidstaker som del av ansettelsesforholdet ved å ha et større perspektiv enn ensidig og kortsiktig økonomisk resultatmåling.

Profesjonelle møter mellom en veisøker og en engasjert veileder kalles blant annet supervisjon. Veiledning er et mer brukt ord i Norge og kommer tett opp mot supervisjon i betydning. Faget supervisjon omfatter forståelse av mennesket og virksomhet/system – samt prosessforståelse. Utøvelse av faget supervisjon eller veiledning kan bidra til at veisøker lettere finner sin vei. Veisøker kan være en leder eller en ansatt, eller det kan være en virksomhet som en bedrift eller en kommune.

Supervisjon er et begrep som kommer fra latin. "Super" kan oversettes til "over", og "visjon" (visio) kan oversettes til "blikk". Det handler altså om overblikk, det å innta en ekstern posisjon i forhold

til det en skal studere nærmere, helst med flere ulike perspektiver og innfallsvinkler – for å unngå ensidighet. Fagfeltet supervisjon er imidlertid mer enn det. Det inkluderer prosesser med helhetlige og autentiske møter mellom mennesker der et formål er vekst og utvikling for veisøker. En supervisor som er engasjert for å bidra til å utvikle et system (f.eks. en bedrift) tar i bruk hele sitt sanseapparat. Integrativ supervisjon er en spesifikk veiledningsform der ulike tradisjoner er systematisk integrert innenfor et helhetlig filosofisk og sosialvitenskapelig rammeverk.

Innen integrativ supervisjon er formulert visjoner, mål og strategier på flere nivåer. Globale mål med stor rekkevidde (retningsmål) er ¹:

- Humanisering av livssammenhenger
- Opprettholdelse og utvikling av integritet hos mennesker og grupper i sitt livsrom
- Opprettholdelse og utvikling av intersubjektivitet

Når menneskelige hensyn må vike eller ikke ivaretas godt nok trengs humanisering av livssammenhenger. Integritet i livsrom handler om respekt for det intime og private. Intersubjektivitet er møter i et mellommenneskelig og likeverdig subjekt-subjekt forhold.

Disse tre overordnede målsettingene for menneskeheten i dag og i fremtiden som vi finner innen integrativ supervisjon kan vi som enkeltmennesker velge å identifisere oss med. Vi kan gjøre dem til våre egne mål i den forstand at vi velger dem som rettesnorer for våre egne verdivalg i hverdagen og når vi står ved viktige veiskiller.

De kan fremstå som idealer å strekke seg mot og eventuelt komme tilbake til når betingelser og

utfordringer i forbindelse med vanskelige møter og livskriser føles så store at det kan bli vanskelig å holde fast ved dem, eller når vi føler at vi er alene i vår kamp for disse idealene.

Til sammen kan de tre målsettingene fungere som en visjon for mennesket, en super visjon. Super fordi den er overordnet og inneholder et helhetlig perspektiv for mennesket i verden, og fordi den har målsettinger som oppfordrer til medmenneskelighet og balansert verdiskapning.

Også Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi har satt forskning inn i en samfunnskontekst ved utvikling av nye etiske retningslinjer som har mye til felles med nevnte visjon.² Forskerens ansvar knyttes til menneskerettigheter, bærekraftig utvikling, respekt for miljøet, bidrag til fred, demokratisk utvikling og global rettferdighet.

”Panta Rei” – Alt flyter

Den ”Heraklitiske posisjon” etter den greske filosofen Heraklit anses grunnleggende innen integrativ supervisjon. Heraklit vektlegger det prosessuelle ved alt værende, alle fenomener, alle teorier. Forståelsen av livsprosesser er basert på tenkningen om at livet er en fortløpende prosess av differensiering, integrasjon og skapelse som skjer i en livs- og tidssammenheng.³

I prosessene utvikles nye livsformer i metamorfoser (utviklings- og forvandlingsprosesser). Mengden av nyvinninger krever integreringsdyktighet og kreativ tilpasningsevne, oversikt og samvirke i en økologisk kontekst. Det overordnede heraklitiske prinsipp med evig forandring kan sees som en motsats til det å etterstrebe ”evige sannheter”.

Som en elv gjennom landskapet setter vi spor etter oss gjennom små og store valg vi tar i vår begrensede levetid. Heraklit understreket sitt poeng om at intet forblir som det var ved å peke på at man ikke to ganger kan stige ned i samme elv. Det vannet som passerer nå kommer ikke tilbake. I et tilstrekkelig langt tidsperspektiv finner elva nye veier gjennom landskapet ...

Identitetsutvikling i fri flyt

Begrepet identitet kan knyttes både til en person og til en virksomhet. Hilarion G. Petzold deler begrepet identitet inn i "identitetssøyler". Fordi de er sentrale og avgjørende hver for seg og sammen kan de kalles bærende søyler.⁴ Petzold har de siste 40 årene vært sentral i utviklingen av teorier om henholdsvis integrativ terapi og integrativ supervisjon og er anerkjent som en europeisk kapasitet gjennom sin forskning, praksis og teoretiske bidrag. Når formålet er å belyse det å være et menneske, i møte med andre mennesker og ulike systemer, og samtidig nærme seg en teori omkring verdiskapning som søker å ivareta hele mennesket, så er Petzolds integrasjon av perspektiver og hans vitenskapelige tilnærming fruktbar.

Identitetssøylene er bærende i den forstand at større endringer på bare en av dem kan ha stor innflytelse på helheten – på identiteten og identitetsopplevelsen. Alvorlig brist i en eller to av dem kan føre et menneske eller en virksomhet ut i en alvorlig krise. Vår identitet endres over tid. Det samme gjør identitetsopplevelsen. Identitetsopplevelsen kan knyttes til begrepene selvfølelse og omdømme. Hver personlige identitetssøyle har en overført identitetssøyle for virksomhet.

Fem bærende søyler for helhetlig identitetsutvikling⁵

PERSONLIG IDENTITET	VIRKSOMHETSIDENTITET
Kroppen	Konkrete fysiske og symboliske kjennetegn
Sosialt nettverk, familie og venner	Forhold til ansatte og samarbeidspartnere
Arbeid og prestasjon	Produktivitet og kvalitet
Materiell trygghet – økonomisk sikkerhet	Eiendeler og økonomisk verdiskapning
Verdier, verdivalg	Operative verdier og omdømme som skapes

Det er kanskje ikke så rart at identitetssøylene for et menneske kan overføres til og nærmest gjenkjennes i en virksomhet: Virksomheter bygges og utvikles av mennesker. Mennesker representerer og eier virksomheter og er gjennom verdivalg ambassadører for virksomheten. For mange er det viktig å tydeliggjøre en grense: 1) Dette er meg – et levende menneske med verdi i meg selv. 2) Dette er virksomheten jeg arbeider for og kan identifisere meg med.

Det kan oppstå interessekonflikter mellom ulike behov og ønsker inne i mennesket – og i en virksomhet. Identitetssøyler kan illustrere noen konflikter ved at interesser som står mot hverandre og som representerer ulike valgmuligheter kan relateres til ulike identitetssøyler.

Skal vi falle for fristelsen til kortsiktig berikelse av oss selv på bekostning av fellesskap og arbeidsgiver, stjele av kassen, ta imot bestikkelser – eller skal vi la være? Vi kan kjenne på behovet for materiell trygghet og økonomiske midler samtidig som vi har en bevissthet om en etikk og verdier som setter grenser for hvordan vi fremskaffer dem.

Et menneske kan slites mellom behov for ivaretagelse av samvær med sosialt nettverk og familie på den ene siden og krav som følger med et neste trinn i karrierestigen. Eller det kan prioritere vekk omtanke og omsorg overfor medmennesker i krise og som trenger en utstrakt hånd fordi tiden ikke strekker til. Det kan være en bevisstgjørende integrasjonsprosess å finne frem til en balanse i utviklingen av sin egen verdifunderte identitetsplattform.

Mennesket er kreativt og skapende. Vi kan kalle et balansert menneske en balansert verdiskapning. Aristoteles snakket om "den gyldne middelvei". Mange opplever perioder i livet der tiden ikke strekker til. Krav fra omverdenen om å lykkes med utfordrende prestasjonskrav eller salgsmål kan virke kvelende og i utakt med behov for ivaretagelse av familie og helse. Det kan for mange være vanskelig å stå opp og si nei til ytre krav i frykt for avvisning og følelsen av å være mislykket. Da kan det bli ubalanse og økt fare for utbrenthet.

En virksomhet kan ha en bevisst holdning til styringsprinsipper som bygger opp under en balansert verdiskapning i dobbelt forstand. Det innebærer at en ikke uten videre velger tiltak som gir høyest mulig kortsiktig avkastning, men heller søker optimale løsninger i et langsiktig perspektiv. Kortsiktig rovdrift på mennesker så vel som maskiner ("maksimal produktivitet") fungerer bare

en stund. Balansert verdiskapning betyr også at en er seg bevisst balansen mellom de menneskelige verdier som skapes i en virksomhet og den materielle verdiskapningen. Det betyr at trivsel og medmenneskelighet vektlegges på arbeidsplassen. Det finnes bedrifter som faktisk erfarer at en slik vektlegging bidrar til økt lønnsomhet.

Integrativ supervisjon for forståelse og utvikling av virksomhet

De to vesentlige tilnærmingene til forståelsen av et system (for eksempel en produksjons-bedrift) kalles for "bottom up" og "top down". Vi fokuserer her på en bedrift. Tilnærmingen kan like gjerne anvendes i forhold til systemer som kommuner, nasjoner og organisasjoner.

«**Bottom up**» kan oversettes til norsk med "innenfra og ut" eller "nedenfra og opp", og dreier seg om å få frem en indre personlig opplevelse. En kommer utenfra og trer ydmyk inn i situasjonen med et åpent sinn for å kunne ta imot direkte inntrykk. Fortrinnsvis er man godt forberedt med en del hypoteser og antakelser om bedriften (som følge av egne erfaringer og forundersøkelser). Eksempler på hva en slik tilnærming kan innebære er:

- Personlig møte/besøk
- Aktiv observasjon – av maskiner, materiell, bygninger, kontor, uteplass, fasiliteter etc.
- Bruk av øvrig sanseapparat som lukt, lyd, hørsel og følelser i møte med bedriften
- Intervju med ansatte og ledelse
- Hypoteser og fordommer sjekkes ut og bekreftes/korrigeres – eller nyanseres

Det å være åpent og årvåkent til stede med hele seg i møte med menneske og virksomhet fordrer at en kan være til stede i øyeblikket uten å være

fremmedgjort eller uoppmerksom. Det krever evne til å fokusere og mobilisere for å komme på plass.

”Top down” kan oversettes til ”ovenfra og ned” eller ”utenfra og inn”, og er en tilnærming som søker å forstå systemer (og delsystemer) fra teoretiske eller abstrakte perspektiver. Eksempler på hva en slik tilnærming kan innebære er:

- Innhenting av og analyse av tilgjengelig informasjon om bedriften og interessenter i bedriften på nettet, fra presse, websider, åpne økonomiske analyser etc.
- Telefonintervjuer med nøkkelpersoner utenfor bedrift som representerer interessenter i forhold til utviklingen i bedriften og kan bidra med informasjon eller synspunkter.
- Intervjuer med ansatte der en sammen velger en ”top down”-tilnærming. Det vil si at en inntar et eksternt perspektiv og analyserer problemstillinger utenfra.

Her er ofte hensikten å få frem en helhetlig forståelse som kan gi grunnlag for å foreslå mulige forbedringstiltak. I en læringsprosess (som det faktisk er) foregår en løpende korrespondanse mellom de to tilnærmingene ”bottom up” og ”top down” med tilhørende utvikling av en nyansert forståelse av helheten – og de deler som helheten består av.

Et øyeblikk ...

En god og tillitsfull relasjon med et annet menneske der det er rom for ærlig tilbakemelding og fortrolige samtaler er av avgjørende betydning ved personlig utvikling og vekst. Det gjelder så vel i barndom og ungdom som når ønsket om å komme videre som voksen eller eldre veisøker er til stede. Også om en skal makte å bli værende i en tøff

lederposisjon har en bruk for ærlige tilbakemeldinger fri for skjulte motiver.

Vi kan velge overfladisk kontakt og eventuelt rollespill – eller vi åpner opp for en viss fortrolighet og ærlighet avhengig av tryggheten i møtet med en annen. Vi velger selv hvor grensen går i forhold til en annen. Vi forhandler om personlige grenser med andre som del av vår identitetsutvikling.

Vi kan finne oss selv i møte med medmennesker og system. Vi kan også innta en eksentrisk posisjon i forhold til personlige møter og betrakte oss selv utenfra, ved deltakende observasjon og refleksjon. Nettopp denne evnen gjør det mulig for oss å føle vekst som mennesker, ved at vi bli mer bevisst våre valg og verdivalg, og hva som skjer i møter med oss selv og med andre. Vi utvikler økt bevissthet om hvordan et møte påvirker oss, hva det betyr.

I profesjonelle relasjoner mellom en veisøker og en innleid veileder, supervisor eller coach, er det også relasjonen mellom de to som er avgjørende for vekst og utvikling i forhold til de mål som er definert i avtalen. Det er mindre viktig hva slags metoder som benyttes. De rosenrøde løfter og muligheter som forespeiles av mange aktører i ”coachingmarkedet” som skal ha funnet en unik (og gjerne beskyttet) metode for å tilføre oppsiktsvekkende resultater er det all grunn til å ta med en stor klype salt.

Halldis Moren Vesaas har i diktet ”Du ser meg i auga” tatt utgangspunkt i en relasjon mellom to mennesker. Vi gis innblikk i et svært nært forhold der den ene møter den andres blikk og tar det innover seg, kjenner etter hva det betyr og reflekterer over effekten. Det sier en hel del om det

å være et menneske i møte med en betydningsfull annen ...

Du ser meg i auga

Svalt om mi panne, den trøyte og heite,
hendene la du og bøygde deg ned,
såg meg i auga og sa: Eg skal leite -
gå ut på vidvank og finne att deg!

Og dine auge kom stille og blanke
mine i møte og skein i meg inn,
møtte på vegen min løyndaste tanke,
nådde den djupaste botn i mitt sinn.

Vidope låg det for sol-auga dine.
Men i mi sjel vart ein angst til:
Møter du mangt som kan skremme og pine?
Før eg fekk sagt deg det såg du min tvil.

Du smilte til døde all angst eg hyste,
smilte, til inn over heile mitt sinn
nykveikte gledelys loga og lyste,
– smilte til min smil skein opp i mot din!

⁴ Hilarion G. Petzold

Integrative Therapie. Modelle, Theorien und Methoden für eine schulen-übergreifende psychotherapie, Bd I – III. Junfermann, 1993.

⁵ Ingunn P. Vatnøy

"Verdivalg og identitet for ansatt og virksomhet". Fagartikkel til konferansehefte 2007 – www.offin.no

⁶ Arild Stensland og Heini Ringel

"Supervisjon, coaching og organisasjonsanalyse av produksjonsbedrift", Feltstudie utført sammen med utdanningsgruppe i supervisjon i 2005

REFERANSER / NOTER:

¹ Hilarion G. Petzold

Integrativ supervisjon og organisasjonsutvikling – filosofiske og sosialvitenskaplige perspektiver. Boken er en overrettelse til norsk ved Conflux Forlag i 2008 av *Integrative Supervision, Meta-Consulting & Organisationsentwicklung. Modelle und Methoden reflexiver Praxis. Ein Handbuch*. Junfermann, 1998.

² **Morgenbladet**. Artikkel ved Thomas Berg, 2 – 8.11.2007

³ **Hilarion G. Petzold** "Vitenskapstreet". Hefte til norsk ved Norsk Forening for Integrativ Terapi, 2004.

Bokanmeldelse - Verdivalg i hverdagen

Av Anita M. Flåten

”Verdivalg i hverdagen. Om å holde sin sti ren”

Turid Tafjord og Arild Stensland (red) Den er utgitt i samarbeid med Offin Rogaland. Humanist forlag 2008.

Boka tar opp tema verdivalg knyttet opp til bedrifter og offentlige institusjoner som omgir seg daglig med problemstillinger og må foreta valg som fordrer etisk bevissthet. Det krever at ledere og ansatte må ha det store perspektivet i bakhodet når beslutninger skal tas. I beslutningene deres ligger ikke bare nøkkelen til et godt omdømme eller hva som egoistisk sett er riktig, men ansvaret for den globale utviklingen: framtiden for kloden, folkegrupper og enkeltmennesker.

Verdivalg i hverdagen tar opp temaer som korrupsjon, varsling, omdømmebygging og verdivalg. I det ene kapittelet framgår det blant annet at Norge er det mest korrupte landet i Skandinavia, og er slått av mange land vi ellers ikke liker å sammenligne oss med.

Boka belyser humane verdier vi skaper gjennom samhandling og måter å møtes på kan også sees som verdiskapning. Vi er medmennesker i en sårbar verden og at vi må ta medansvar for den globale utvikling – også for vår egen skyld.

Boka er bygd opp med ulike perspektiv der regjeringen, professoren, varsleren, stats- og kommuneansatte, advokater, ekspert på endringspsykologi og konflikttakling, direktører i store

selskaper, innkjøpere, naturvernere og forskere med sine perspektiver på verdivalg i hverdagen bidrar.

Arild Stensland har bidratt i perspektivet Verdier: Mellom teori og praksis og har kalt sitt bidrag: En super visjon: Balansert verdiskapning ved integrativ supevisjon.

Personlig likte jeg boka veldig godt. Noen av perspektivene var så interessante at jeg satt igjen etterpå og hadde ønsket mer stoff. Jeg fikk ny viten og boka går både i dybden og bredden når det gjelder verdivalg. Perspektivet å være medmenneske i en hektisk forretningshverdag var en nydelig avslutning. Der blir vi minnet om å huske på viktigheten av å se hverandre og rose hverandre i det daglige og konsekvenser det kan få dersom vi unnlater dette.

Verdivalg i hverdagen. Om å holde sin sti ren kan jeg anbefale på det varmeste. En stor takk til Arild Stensland som har vært en av redaktørene til boken. Flott at du har bidratt til å sette fokus på et så viktig tema.

Presentasjon av Kari Nedberg

Presentasjon av medlemmer

I denne utgaven av tidsskriftet gir vi en presentasjon av Kari Nedberg. Hun sitter i styret i NFIT inneværende periode. Vi håper å få inn presentasjoner av aktører i organisasjonen i senere utgaver.

Kari forteller:

Jeg bor på Steinberg i Nedre Eiker kommune. Er 48 år, enke, med to sønner på 19 og 22 år. Jeg er psykiatrisk sykepleier og har jobbet i psykiatrien siden 1991.10 år ved Modum Bad og de siste 6 årene ved Sykehuset Buskerud. Jeg jobber ved en allmennpsykiatrisk poliklinikk der vi utreder og behandler pasienter med ulik psykiatrisk problematikk. Mitt interessefelt har de senere år vært innen traumefeltet. Jeg har derfor mange pasienter i behandling som har vært utsatt for

seksuelle overgrep og som har utviklet alvorlig dissosiativ lidelse.

Jeg har gått i utdanningsgruppe 8 og graduerte muntlig sommeren 2006. Dette er min første periode som styremedlem. Jeg svarte ja til å være med å bidra i foreningen da jeg ser det som en fin mulighet til å ha kontakt med folk, fag og saker som er knyttet til Integrativ terapi feltet. Så langt har dette vært inspirerende og jeg ser frem til det videre arbeidet.

Informasjon fra Styret og UF

Informasjon fra Styret

Det blir årsmøte i NFIT lørdag 28. mars 2008.
Sakspapirer sendes medlemmene innen 13.mars.
Frist for melding av saker til styret er 28. februar.
Sted vil bli opplyst i sakspapirene. Det kommer til
å bli workshop i tilknytning til årsmøtet.
VELKOMMEN!

Informasjon fra Utdanning og Forskningsutvalget.

UF vil gjerne gjøre oppmerksom på skjemaet om kompetanseheving som nå er lagt ut på hjemmesiden: www.Integrativterapi.no under medlems-siden. Her kan en gi tilbakemelding om en ønsker å være co-terapeut, har tenkt å gjennomføre muntlig eksamen, tema for skriftlig oppgave m.m. Skjemaet skal sendes til NFIT.

UF holder også på å jobbe med å gjøre ferdig kompendium med pensumartikler for 1.året i studiet. Målet er å få dette ferdig til januar 2009. I den forbindelse trenger UF hjelp fra alle som kan tenke seg å skrive inn artikler i elektronisk form fra papirversjoner.
De kan sende e- post til:
magritt.lundestad@lui.hio.no.

Seminarer og kurs i Integrativ terapi i 2009

1. Introduksjonskurs i Integrativ terapi (30 timer)

Selverfaring med kreative metoder, for bruk i psykoterapi, helserelaterte og pedagogiske yrker og personalutvikling

Kursleder: læreterapeut **Heinz Peters**, psykoterapeut og supervisor, fra Düsseldorf

Co-terapeut: **Marie Farstad**, Oslo, Integrativ terapeut, mastergrad med fordypning i religionspsykologi

Tid og sted: Torsdag 12. – søndag 15. februar, Borge Hotell ved Husøy, Tønsberg

Pris: 2600 ved påmelding innen 10. januar. Etter det er prisen 2800.

2. "Cash and Roses", Markedsføring for terapeuter og rådgivere (8 timer)

Dette er kurset for deg som vurderer å starte egen praksis som terapeut eller rådgiver.

Kursleder: **Heinz Peters**, arbeider med teambygging og organisasjons- og bedriftsrådgiving

Tid og sted: mandag 16. februar 2009, kl 9.00 – 16.30 i Oslo, nærmere informasjon kommer senere.

Pris: kr 1100 ved påmelding innen 10. januar. Etter det er prisen 1300.

Medlemmer i NFIT kr 1000.

3. Kreativ bevegelsesimprovisasjon (40 timer)

Kroppslige og emosjonelle opplevelser er uløselig bundet sammen. Metoder og øvelser innen Integrativ bevegelsesterapi kan bidra til at ubevisst materiale bevisstgjøres. Det muliggjør bearbeiding, integrasjon og endring – som bidrag til helbredelse i en terapeutisk prosess eller personlig utvikling. Den deltakende terapeut vil få

anledning til å få utvidet sitt metoderepertoar ved egen erfaring og refleksjon.

Kursledere: **Elisabeth Høydal**, integrativ terapeut, mangeårig virksomhet som bevegelses- og familierapeut ved Modum Bad og kommunal familievernkontor. Integrativ bevegelsesterapi og kreative uttrykk i arbeid med ulike personalgrupper.

Arild Stensland, integrativ terapeut, master (M.Sc.) i Integrativ supervisjon og sivil-økonom. Arbeider mest som daglig leder /rådgiver i privat selskap med oppdrag for bedrifter og kommuner, samt veiledning og undervisning i egen regi. Styreleder i NOSCO (Norsk organisasjon for supervisjon, coaching og organisasjonsutvikling).

Tid og sted: ons 11. – søn 15. Mars 09, Borge Hotell, Tønsberg

Pris: kr 2.900 for medlemmer, kr 3.300 for ikke-medlemmer. Seminaret er åpent for alle som kan kvalifisere for utdanning i Integrativ terapi: helsearbeidere, pedagoger eller fagpersoner innenfor personalarbeid, sosialomsorg, ledelse, kundebehandling og rådgivning, med minst 3-årig høyskoleutdanning.

4. Supervisjon II, kasuistikk (40 timer)

Her veiledes deltakernes egen praksis. Det legges spesielt vekt på hvordan prosessen gjennom forskjellige trinn av terapien håndteres. Spørsmål om indikasjon og valg av spesielle behandlingsteknikker berøres i tilknytning til det spesielle kasus. Deltakerne får øvelse i supervisjon gjennom å veilede hverandre og å observere.

Kursleder: **Heini Ringel**, integrativ terapeut og master i integrativ supervisjon, arbeider til daglig som rådgiver, psykoterapeut og coach i egen praksis. Holder regelmessig foredrag og seminarer om kommunikasjon og teambygging, og driver bl.a. med supervisjon, ledertrening og personalveiled-

ning både i offentlige og private virksomheter. Han har selv mangeårig erfaring som leder. For mer informasjon, se www.ringel.no

Co-terapeut: **Tor Gunnar Nystad**, integrativ terapeut, jobber ved veksthuset i Oslo i rusomsorgen.

Tid og sted: ons 11. – søn 15. mars 09, Borge Hotell, Tønsberg

Pris: kr 2.900 for medlemmer, kr 3.300 for ikke-medlemmer. Seminaret er åpent for alle som kan kvalifisere for utdanning i Integrativ terapi: helsearbeidere, pedagoger eller fagpersoner innenfor personalarbeid, sosialomsorg, ledelse, kundebehandling og rådgivning, med minst 3-årig høyskoleutdanning og som ønsker supervisjon på sitt arbeide.

For medlemmer i Integrativ terapi som tidligere har gjennomført utdanningen men mangler ”veiledning i gruppe”, kan dette godkjennes med 40 timer.

5. Integrativ kroppsarbeid, kroppsdiagnostikk og psykosomatikk (30 timer)

Fordypningsseminar for medlemmer i Integrativ terapi som har avsluttet utdanningen.

Fokus på kropp/ Leib har alltid vært i sentrum for den integrative psykoterapi, selv om man ikke gir slipp på den narrative delen. Nyere hjerneforskning har igjen fokus på kroppen og for integrative terapeuter er det viktig å stadig fordype seg i mulighetene og metodene av denne tilnærmingen.

Kursleder: **Ilse Orth**, MSc. integrative terapi, diplom-supervisor, lærerterapeut, faglig leder for kreative terapier ved EAG, forfatter av flere fagbøker og artikler

Tid og sted: Tors 18. – søn 21. juni 09, Borge Hotell, Tønsberg

Pris: kr 2.500, bare for medlemmer

6. Rollebytteteknikker og drømmer (40 timer)

Arbeid med drømmer og rollebytteteknikker i psykoterapi og veiledning i en integrativ forståelse slik at de blir meningsfulle for klienten og gir selv-innsikt og vekst. I tilnærmingen brukes det i tillegg forskjellige kreative medier, for eksempel maling. Intervensjonene blir teoretisk gjennomarbeidet for en dypere forståelse av ulike prosessforløp og intervensjonsteknikker. Gestalt-terapeutiske begreper for rollearbeid og drømmebearbeiding gjennomgås.

Kursleder: **Gudrun Nordmo**, integrativ terapeut, klinisk sosionom, master i integrativ supervisjon. Spesialrådgiver ved Regionalt ressurscenter om vold, traumer og selvmordsforebygging i Helse Øst. Instruktør i Medisinsk Qigong.

Silvia B. Grøndahl, integrativ terapeut, master i integrativ supervisjon, musikkterapeut og spesialpedagog. Arbeider med barn, ungdom og voksne i spesialpedagogiske og terapeutiske setting.

Tid og sted: ons 16. – søn 20. September 09, Borge Hotell, Tønsberg

Pris: kr 2.900 for medlemmer, kr 3.300 for ikke-medlemmer. Seminaret er åpent for alle som kan kvalifisere for utdanning i Integrativ terapi: helsearbeidere, pedagoger eller fagpersoner innenfor personalarbeid, sosialomsorg, ledelse, kundebehandling og rådgivning, med minst 3-årig høyskoleutdanning.

7. Prosessuelle Diagnostikk (40 timer)

Innføring i integrativ anamnese og diagnostikk. For å komme fram til en behandlingsplan, indikasjon, prognose og forståelse av klientens situasjon blir det lagt vekt på følgende områder: det psykososiale miljøet, strukturell-klassifiserende modeller (ICD-10, DSM), etiologi og ressursanalyse. Begre-

pet ”prosessuell” henspeiler til at en diagnose ikke er statisk, men som alt annet i stadig endring.

Kursleder: **Prof. Dr.Hilarion Petzold**, Düsseldorf, grunnlegger av retningen Integrativ terapi med lang erfaring som terapeut , supervisor, foreleser og forsker.

Tid og sted: lør 24. – ons 28. oktober 09, Borge Hotell, Tønsberg

Pris: kr 2.900 for medlemmer, kr 3.300 for ikke-medlemmer. Seminaret er åpent for alle som kan kvalifisere for utdanning i Integrativ terapi: helsearbeidere, pedagoger eller fagpersoner innenfor personalarbeid, sosialomsorg, ledelse, kundebehandling og rådgivning, med minst 3-årig høyskoleutdanning.

Gruppekurs for utdanningsgruppe 11, 2. år, i 2009:

Kursledere: **Ingunn Vatnøy og Heini Ringel**

15. – 18. januar

7. – 10. mars

20. – 23. august

19. – 22. november

Alle seminarer og kurs, unntatt ”markedsføringskurset” holdes på **Borge Hotell** ved Husøy, Tønsberg (tog til Tønsberg, buss til Husøy rett ved hotellet), www.hotellborge.no

Pris for kost og losji i enkeltrom med dusj: kr 790,- per døgn

GENERELL INFORMASJON

For alle kurs gjelder nedenstående adresser for påmelding og informasjon.

Alle kurs har begrenset antall deltakere.

Påmelding for alle kurs til: silje_ha@hotmail.com

For nærmere informasjon om innhold og inntak kontakt **Jeanette Musæus**, mobil: 9701 9190, e-post: jlmusaeus@yahoo.no,

eller **Silvia Grøndahl**, mobil 9511 1592, e-post: silviagrondahl@tele2.no

Takk til Tollefsrud

Etter at det i flere år har vært jobbet med Tollefsrud instituttet er det nå besluttet å legge ned prosjektet i sin nåværende form. I den forbindelse ønsker styret i NFIT å rette oppmerksomhet og takk til de som har arbeidet hardest med prosjektet.

Historien til Tollefsrud instituttet starter tilbake i 2004 hvor gårdeier Helge Gjerdalen og representanter for NFIT kom i dialog om videreutvikling av NFIT sitt arbeid med utgangspunkt i den flotte gården på Tollefsrud. For å få dette til ble det satt ned en prosjektgruppe med Helge Gjerdalen, Laila Olsen, Heini Ringel og Ruth Eckhoff, de to sistnevnte som representanter for foreningen. Disse fire personer ble valgt til styret i Tollefsrud Institutt og har lagt ned mange timers arbeid for å realisere en drøm NFIT og mange av dets medlemmer har, nemlig et institutt som skal huse våre verdier, fagkompetanse og en statlig godkjent utdanning. Dessverre har vi totalt ikke klart å få tak i de økonomiske midler som har vært nødvendig for å få dette til, og prosjektet slik det er legges ned.

Styret i NFIT er takknemlig for det arbeid gruppen har gjort og det engasjement de har vist oss, og til tross for at det ikke blir noe av Tollefsrud-instituttet, håper vi at NFIT kan bygge videre på det arbeid som er gjort og ikke minst at det engasjement som har vært i prosjektgruppen kan smitte over på andre i denne saken.

En spesiell takk til Heini Ringel og Helge Gjerdalen som har dratt det tyngste lasset i dette arbeid.

NFIT vil nå overta det arbeidet som er gjort og vil sammen med våre medlemmer se på de

muligheter som ligger i å få til et institutt ut fra de økonomiske og personlige ressurser vi greier å mobilisere. Og i det arbeidet vil vi trenge alle gode "leib-subjekter" som fins i og rundt foreningen.

INTEGRATIV TERAPI OG SUPERVISJON

Livslang utvikling